

C1

OLVASOTT SZÖVEG ÉRTÉSE

ספרות, שחמט ומה שביניהם

פסקה 1

המאמר טוען שניתוח סיפור חייב להתייחס למאפיינים המיוחדים של הכתיבה ספרותית. אין במאמר ניתוח ספרותי שלם אבל יש בו הערות ספרותיות וגם אמירות עקרוניות על הכתיבה הספרותית ומאפייניה. כל יצירה ספרותית מבקשת, כמובן, להיקרא בעיון רב, אבל תשומת-לבו האינטנסיבית של הקורא אינה תכליתן האחרונה של כולן. רק כאשר מועתק הדגש מן הנושא המעוצב לעצם מעשה העיצוב, רק כאשר תכליתו של הסיפור אינה חורגת מעבר להוויתו כמעשה-אמנות, רק אז אין היפותזות סותרות מחלישות את רושמו של הסיפור אלא, להפך, מעצימות אותו.

פסקה 2

ביצירה ספרותית יש חריגות לרוב מן התנאים התקניים. הדבר אולי מתבטא פחות בפרוזה, אך הוא ודאי נכון בשירה ובעיקר בשירה מודרנית. את הטענה האחרונה בדבר חשיבות החריגות הלשוניות לפירוש היצירה מבקש כותב המאמר להרחיב ולהבהיר. עלינו להבחין בין שני טיפוסים כלליים: בין כללים הקובעים מהו מהלך מותר ("נכון"), למשל במשחק שחמט, לבין כללים הקובעים מהו מהלך מוצלח. זהו הכלל "בתחילה עליך לשלוט במרכז באמצעות חיילים". זאת דוגמה לכלל מן הטיפוס השני. כדי לשחק שחמט די לפעול בהתאם לכללים מן הטיפוס הראשון. כדי לשחק היטב אין בזה די. יש לעשות שימוש בכללים מן הטיפוס השני. תיאוריה של שחמט היא תיאוריה המנסחת כללי תחבולה, כלומר כללים מן הטיפוס השני. לשון אחר, זו תיאוריה כיצד לשחק שחמט היטב.

פסקה 3

תיאוריה של ספרות היא תיאוריה על תחבולות ובעיקר של שימושים מוצלחים בלשון. כל זה ידוע ומוכר מן הפורמליזם הרוסי. הפורמליזם הרוסי הוא קבוצה רבת השפעה של מלומדים רוסים וסובייטים שערכו מהפכה בתחום ביקורת הספרות בין השנים 1914 ל-1930. הפורמליסטים ביקשו לכוון את מדע הספרות כתחום מחקר עצמאי, בעל תכנים ומתודות משל עצמו. הם טענו כי הספרות נבדלת מתופעות לשוניות אחרות, וגרסו כי על מדע הספרות להתמקד באיתור ובניתוח מאפייניו של הבדל זה. אגב הקבוצה הזאת קבעה עמדה חד-משמעית לטובת פירוש הטקסט במקום פירוש כוונת היוצר.

פסקה 4

אולם, קיים שוני מכריע בין שחמט ליצירת ספרות. החידוש ביחס לשחמט טמון בעובדה, שאחת התחבולות הספרותיות המרכזיות בעיקר בשירה היא דווקא החריגה מכללי הלשון, דהיינו מן הכללים הקובעים מהו צירוף בנוי כהלכה בלשון. חריגות לשוניות יכולות להיות שימוש מוצלח בלשון. עובדה זו מחייבת שבטרם נבאר מהי התחבולה שבוצעה באמצעות סטייה לשונית, עלינו לעיתים קרובות לענות על השאלה מה נאמר באמצעות החריג הלשוני, וזה מצדו מצריך אינפורמציה רקע. אינפורמציה עשויה להינתן על ידי הסביבה הלשונית הגדולה, דהיינו הטקסט כולו, אבל יכולה גם לבוא ממקורות אחרים – לרבות אינפורמציה על כוונת המחבר.

Elérhető pontszám: 20 pont
Elért pontszám:

Olvassa el a szöveget, majd töltsé ki az egyszeri választásos tesztfeladatot! A lehetséges válaszokat a szövegekben lévő információk alapján kell megadni!

סמנו את התשובה הנכונה לפי הקטע. כל תשובה נכונה - 4 נק'

1. משחק שחמט טוב פירושו:

- א. שימוש במהלכים נכונים בלבד
- ב. שימוש במהלכים מוצלחים בלבד
- ג. שימוש בכללי תחבולה
- ד. שימוש במהלכים נכונים ובמהלכי תחבולה כאחד

2. הפורמליזם הרוסי פירושו:

- א. תיאוריה שמשווה משחק שחמט לספרות
- ב. תיאוריה שעל פיה כוונת המחבר חשובה ביותר בניתוח ספרותי
- ג. תיאוריה שמנתחת יצירה ספרותית בעיקר על פי הטקסט
- ד. תיאוריה שעל פיה אינפורמציה על המחבר חשובה בניתוח יצירה ספרותית

3. השוני בין משחק שחמט מוצלח ליצירה ספרותית מוצלחת הוא:

- א. משחק שחמט מבוסס על כללים נכונים ואילו בספרות תיתכן חריגה מהכללים הנכונים
- ב. בשחמט יש מהלכים ואילו בספרות יש כללים לשוניים
- ג. אין שוני בין שחמט לספרות
- ד. בספרות יש חשיבות לאינפורמציה רקע בניגוד לשחמט

4. ביצירה ספרותית מוצלחת, בשונה ממשחק שחמט, ניכרת לעתים תופעה של:

- א. אינפורמציה רקע רבה
- ב. סטיות לשוניות מנורמה תקנית
- ג. מהלכים מחוכמים
- ד. לשון תקנית ונכונה על פי כללי הדקדוק

5. מה שאינו מוצלח:

- א. הוא גם אינו נכון בשחמט
- ב. הוא בהכרח אינו נכון דקדוקית בספרות
- ג. הוא בהכרח אינו נכון הן בספרות, הן בשחמט
- ד. אינו יכול להיות כלל תחבולה בשחמט

NYELVTANI FELADATOK

Elérhető pontszám: 20 pont
Elért pontszám:

Az alábbi egyszeri választásos tesztben a megadott négy alakból válassza ki a mondatba illő szót, kifejezést és karikázza be a helyes megoldás betűjelét! Minden helyes válasz 2 pontot ér.

סמנו את התשובה הנכונה. כל תשובה נכונה - 2 נק'

1. כחשודים בעבירה או נקווה שהעימות _____ בזמן.
א. יתקיים ב. התקיימה ג. נתקיים ד. תתקיים
2. בעוד חודשיים נציגי הסנאט האמריקני _____ על ידי אזרחי המדינה שלהם.
א. יבחרו ב. ייבחרו ג. בוחרים ד. תיבחר
3. נועה, איך את רוצה שאדבר איתך כעת לאחר ש _____ ממני מבלי לומר מילה.
א. נעלמת ב. מתעלמת ג. נעלמה ד. תיעלם
4. פנינה רכשה חולצה נשית שזירה בצווארון לאירוע. בעלה אמר לה: " השמלה הזאת _____ אותך מאוד."
א. הולמת ב. נהלמת ג. תהלום ד. הולם
5. אילולי _____ את החוק הבינלאומי, היה מצבכם הכלכלי הרבה יותר טוב.
א.מפר ב. תפיר ג. הפרתם ד. הופר
6. _____ כל מעריצי הלהקה הלכו הביתה, אפשר לסגור את המועדון.
א. כתוצאה מ ב. בזכות ג. בשל ד. היות ש
7. ידעתי את התשובות הנכונות, לא הייתי משיב.
א. ואילו ב. אילולא ג. לפיכך ד. בעקבות זאת
8. לכאורה המעבר לטכנולוגיה מתוחכמת גורר קיצוץ משמעותי בכוח אדם, למעשה מאז _____ המשרדים גדל מספר העובדים שם.
א. הוחשבו ב. מחשיבים ג. מוחשבו ד. החשיבו
9. המורה אריאלה תיעדר מהשיעור _____ מחלה.
א. לאור ב. בזכות ג. בזמן ד. מפאת
10. _____ קליטת אלפי עולים מברית המועצות היא מסובכת ביותר, אך הדבר ניתן לביצוע.
א. אבל ב. חרף ג. אמנם ד. למרות

